

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1917.

Första kammaren.

Nr 11.

Tisdagen den 6 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Justerades protokollen för den 31 nästlidne januari och den 1 innevarande månad.

Upplästes följande inkomna läkarintyg:

Att ledamoten av riksdagens första kammare, herr borgmästaren m. m. *A. E. Fagerlin* på grund av sjukdom (Bronchitis acuta) är under de närmaste dagarna oförmögen att deltaga i riksdagens förhandlingar, intygas härmed på heder och samvete.

Stockholm den 6 februari 1917.

Gustaf Neander,
leg. läk.

Föredrogos och hänvisades till kammarens första tillfälliga utskott motionerna:

nr 90, av herr *Olsson, Oscar*, om åvägabringande av utredning i fråga om underlättande av studiemöjligheterna för begåvade men fattiga lärjungar vid offentliga läroanstalter; och

nr 91, av herr *Ström*, om åvägabringande av utredning i fråga om införande i folkskolorna av bespisning av behövande barn.

Föredrogos och hänvisades till kammarens andra tillfälliga utskott följande motioner:

nr 92, av herr *Ström*, om åvägabringande av utredning huru en allmän arbetarsemester må kunna genomföras i Sverige;

nr 93, av herrar *von Koch* och *Pers*, om åvägabringande av utredning huru riksdagsmän må kunna erhålla fribiljetter å statens järnvägar för studieresor; samt

nr 94, av herrar *Permansson* och *Larson, Edvard*, om vidtagande av åtgärder till skyddande av de matnyttiga fisksorternas bestånd i Sveriges fiskevatten.

Ang. vissa undantag från bestämmelserna för statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara.

Föredrogs statsutskottets utlåtande nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa undantag från bestämmelserna för statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara.

Med tillstyrkande av vad Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, till statsutskottet hänvisad proposition, nr 38, av den 3 februari 1917, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för sagda dag, föreslagit, hade utskottet i nu föredragna utlåtande hemställt, att riksdagen måtte medgiva, att med avvikelse från de beträffande statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara gällande bestämmelser

a) sådan försäkring finge, där Kungl. Maj:t för visst fall prövade det vara av synnerlig vikt för tillförseln av förnödenheter eller eljest för vidmakthållande av handel eller annan näring, av staten meddelas för såväl utländskt som svenskt fartyg och för hela värdet å såväl fartyg som last;

b) försäkringspremie för resa finge bestämmas till högre belopp än sju procent av försäkringssumman;

c) olycksfallsförsäkring finge övertagas för befälhavare och besättning å av staten försäkrade fartyg.

Herr Nilson, Karl August: Herr talman! Jag har intet annat yrkande att göra i denna fråga än det, som utskottet kommit till, och jag har begärt ordet allenast för att fästa uppmärksamheten på en angelägenhet, som nära berör den sak, varom här är fråga. Jag beklagar, att jag icke varit i tillfälle att genom en motion fästa uppmärksamheten därpå.

Det förhåller sig så, att det, som regeringen här föreslagit, naturligtvis kommer att bliva av synnerligt stort värde för den import, man väntar sig. Men en del omständigheter hava tillkommit, vilka göra, att stora svårigheter föreligga trots alla de åtgärder, som vidtagits för att underlätta importen. För att t. ex. kunna få en vara, som skeppas från Amerika, försäkrad här hos krigsförsäkringskommissionen fordras, att man skall kunna uppgiva, med vilken båt varan avsänts. Nu tillgår det så, att man ger sin speditör order att telegrafiskt meddela namnet på den båt, som skeppat varan, men telegrammen hava förut mycket ofta kommit bort på vägen och sålunda icke nått bestämmelseorten. Efter vad som nu inträffat är det stor anledning antaga, att förhållandena komma att bliva ännu svårare på detta område. När man då gör en hemställan till krigsförsäkringskommissionen om att det oaktat få försäkra det skeppade godset under uppgivande av att det är avsänt med ett neutralt fartyg, så svaras: det kan kommissionen icke medgiva. — Det blir för oss köpmän många gånger ganska besvärligt detta att icke kunna få godset försäkrat av den anledningen, att krigsförsäkringskommissionen inte kan taga emot en försäkring på grund av att namnet på båten ej kunnat uppgivas.

Jag har härmed velat hemställa till regeringen och krigsförsäkringskommissionen, huruvida det icke vore möjligt att taga under

överbäggande, om nāgonting kunde göras āt denna sak för att avhjälpā olāgenheterna och underlätta försäkringarna för sådana skeppningar, där man icke med säkerhet kan uppgiva bātarnas namn. Det synes mig, som om risken härvidlag icke skulle behöva vara större, då försäkring ju alltid tecknas under det villkor, att godset är skeppat med neutralt fartyg, och att det bara skulle behövas en kompletterande bestämmelse till vad som redan förut finnes. Jag förmodar, att regeringen har i sin hand att kunna göra en sådan. Jag har som sagt endast velat fästa regeringens och krigsförsäkringskommissionens uppmärksamhet på förhållandet i fråga och ber att ytterligare få försäkra, att det för många köpmän är ganska besvärande detta förhållande, att man nekas försäkring på den grund jag uppgivit.

Jag har intet yrkande att göra.

Herr Lindley: Herr talman! Då denna krigsförsäkring först genomfördes, fäste vi i synnerhet herr finansministerns uppmärksamhet vid att försäkringen, som också skulle gälla för sjöfolket, var ganska otillfredsställande. Och det lovades, att man från statsmyndigheternas sida skulle göra allt vad som kunde göras för att bereda detsamma allt det skydd, som kunde vara erforderligt. Emellertid, vi veta ju, att det varit både si och så med den saken, och framför allt tro vi, att det ekonomiska skyddet, försäkringsbeloppet, om jag så skulle kunna kalla det, för sjöfolket, är ganska snävt tilltaget.

Nu föreligger ju på nytt ett förslag att öka statens ansvar i fråga om försäkring av fartyg upp till fulla värdet, och då vi tänka på vad detta innebär, skola vi komma i håg, att fartygens värde stigit tiofaldigt, men samtidigt är det dock så, att försäkringsbeloppet för livet för sjöfolkets liv fortfarande vidhållas på den förutvarande låga nivån. Alltså, man är mera öm om att försäkra det döda materialet till sitt fulla värde, än man är, då det gäller människolivet, och det kan ju också tänkas, att människolivet borde under dessa riskfyllda dagar ha stigit något i värde.

Jag har endast velat fästa uppmärksamheten vid detta och hemställer, att det statsrådet, som här är närvarande, må försöka beakta denna sak, då det gäller att vidare utreda frågan och bevilja försäkring för fartyg. Jag tror, att med detta lilla påpekande kanske något skulle kunna vinnas.

Efter härmed slutad överläggning biföll kammaren vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Anmäldes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 14, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 38, angående vissa undantag från bestämmelserna för statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara.

Ang. vissa undantag från bestämmelserna för statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara.

(Forts.)

Skrivelseförslaget godkändes, under förutsättning att jämväl andra kammaren bifölle vad statsutskottet i sitt utlåtande nr 12 hemställt.

Herr statsrådet friherre *Beck-Friis* avlämnade Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 36, med förslag till lag om ändrad lydelse av 52 och 104 §§ i stadgan den 9 november 1866 om skiftesverket i riket m. m.; samt nr 37, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 1 och 2 §§ rättegångsbalken.

Dessa propositioner blevo var för sig föredragna, därvid propositionen nr 36 på begäran bordlades och propositionen nr 37 hänvisades till lagutskottet.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarrens sammanträde avslutades kl. 3,21 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Torsdagen den 8 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3,30 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr vice talmannen.

Upplästes två inkomna läkarintyg, så lydande:

Att brukspatron *Gunnar Ekelund* av sjukdom är förhindrad att tillsvidare deltaga i riksdagens sammanträden, intygar
Stockholm den 6 februari 1917.

J. Rissler,
leg. läk.

Att direktör *Gerhard Magnusson* på grund av sjukdom (influenta) är oförmögen att under närmaste 8 dagarna deltaga i riksdagens arbete, intygas.

Stockholm den 7 februari 1917.

I. Jundell,
professor.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 1, angående regleringen av utgifterna under riksstatens *första* huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slotsstaterna;

nr 3, angående regleringen av utgifterna under riksstatens *tredje* huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet; och

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under titel »utgifter för kapitalökning, statens affärsverksamhet» gjorda framställning i fråga om anslag för anskaffande av rullande materiel vid statens järnvägar; ävensom.

bevillningsutskottets memorial nr 3, angående förhöjt arvode åt sekreteraren å utskottets andra avdelning.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 36, med förslag till lag om ändrad lydelse av 52 och 104 §§ i stadgan den 9 november 1866 om skiftesverket i riket m. m., hänvisades pro-

positionen, i vad den angick förslag till lag om ändrad lydelse av 52 och 104 §§ i stadgan den 9 november 1866 om skiftesverket i riket och förslag till lag om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring, till jordbruksutskottet och i övrigt till lagutskottet.

Herr *Alexanderson* väckte en motion, nr 95, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 33, med förslag till lag om barn utom äktenskap m. m.

Denna motion hänvisades till lagutskottet.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Eliasson* för tiden från och med den 10 till och med den 19 innevarande månad.

Justerades två protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,38 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 9 februari.

Kammaren sammanträdde kl.3,30 e. m.

Herr statsrådet *Westman* avlämnade Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 40, angående ersättning till kronoombud vid vissa ecklesiastiska boställssyner;

nr 41, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § i lagen om kyrkofond den 9 december 1910; och

nr 45, angående viss nedsättning av sockerskatten.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 9 februari 1917.

Till justitiedepartementet hade från stadsfullmäktige i Göteborg insänts en riksdagsmannafullmakt, utvisande att vid riksdagsmannaval, som av stadsfullmäktige den 8 februari 1917 förrättats, ledamoten av riksdagens andra kammare, folkskolläraren *Ola Hansson Waldén* i Landskrona befullmäktigats att för tiden till den 1 januari år 1918 vara ledamot av riksdagens första kammare.

Vid den granskning av fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till första kammaren.

Efter uppdrag
K. Söderwall.

Justerades protokollen för den 3 och 5 innevarande månad.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtanden nr 1, 3 och 13 samt bevillningsutskottets memorial nr 3.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 15, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta i fråga om vissa postavgifter.

Avgåvos och hänvisades till lagutskottet följande motioner:

nr 96, av herr *Bergqvist* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om barn utom äktenskap m. m.; samt nr 97, av herrar *Hellberg* och *Larsson, Jacob*, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om barn utom äktenskap.

Herr *Alkman* väckte en motion, nr 98, om ändring i § 2 tryckfrihetsförordningen.

Denna motion hänvisades till konstitutionsutskottet.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts nådiga propositioner:

nr 40, angående ersättning till kronoombud vid vissa ecklesiastika boställssyner, och

nr 41, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § i lagen om kyrkofond den 9 december 1910,

blevo dessa propositioner på begäran bordlagda.

Efter föredragning av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 45, angående viss nedsättning av sockerskatten, hänvisades denna proposition till bevillningsutskottet.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Asplund* för tiden från och med den 17 till och med den 28 innevarande månad.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 3,43 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Lördagen den 10 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Anmälades och bordlades jordbruksutskottets utlåtande nr 2, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående reglering genom lagstiftning av ömsesidiga rättigheter och skyldigheter i fall, då någon erhållit rätt att taga husbehovsvirke å skog, som äges eller disponeras av annan.

Företogs val av sex revisorer för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning sistlidna år, vilken granskning skall taga sin början den 1 oktober 1917; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till revisorer utsedda följande ledamöter av riksdagens första kammare:

friherre Fleming	med 110 röster,
herr von Geijer	» 110 »
» Gustafsson	» 110 »
» Hult	» 110 »
» Svensson	» 110 »
» Ekman, Carl Gustaf,	» 109 »

Anställdes val av tre revisorssuppleanter för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning år 1916; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit därtill utsedda följande ledamöter av riksdagens första kammare:

friherre Silfverschiöld	med 108 röster,
herr Ingeström	» 108 »
» Clason	» 108 »

sedan ordningen dem emellan blivit genom lottning bestämd.

Företogs val av tjugufyra valmän för utseende av revisorer och revisorssuppleanter för granskning av riksbankens avdelningskontors

i orterna räkenskaper och förvaltning år 1916; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit utsedda till valmän:

herr	Barthelson	med 104 röster,
»	Bergqvist	» 104 »
»	Dalberg	» 104 »
»	Danström	» 104 »
»	Ekman, Karl Johan	» 104 »
»	Ericsson, Ollas,	» 104 »
»	Fahlén	» 104 »
greve	Hamilton, Alexander,	» 104 »
herr	Holmqvist	» 104 »
»	Hult	» 104 »
»	Lagerkvist	» 104 »
»	Larsson, Knut,	» 104 »
»	Larson, Edvard,	» 104 »
»	Lindblad, Anders,	» 104 »
»	Lindblad, Ernst,	» 104 »
»	Lyckholm	» 104 »
»	Malmberg	» 104 »
»	Nilsson, Johan,	» 104 »
»	Nylander	» 104 »
»	Roman	» 104 »
»	Rooth	» 104 »
»	Strömberg	» 104 »
»	Svensson	» 104 »
»	Antonsson	» 103 »

Anställdes val av sex suppleanter för de valmän, som av kam-maren fått i uppdrag att utse revisorer och revisorssuppleanter för granskning av riksbankens avdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning år 1916; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit utsedda till valmanssuppleanter:

herr	Gustafsson	med 91 röster,
»	Beckman	» 91 »
»	von Bahr	» 91 »
»	Petterson, Malkolm,	» 91 »
»	Almer	» 91 »
»	Permansson	» 91 »

sedan ordningen dem emellan blivit genom lottning bestämd.

Föredrogos och hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts nä-diga propositioner:

nr 40, angående ersättning till kronoombud vid vissa ecklesia-stika boställssyner; och

nr 41, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § i lagen om kyrkofond den 9 december 1910.

Vid föredragning av statsutskottets utlåtande nr 1, angående regleringen av utgifterna under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna, biföll kammaren vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Herr statsrådet friherre *Beck-Friis* avlämnade Kungl. Maj:ts nädiga proposition nr 46, angående statsbidrag för lindring av frakt-kostnaderna vid transport av majs till vissa delar av Norrland samt till Gottland.

Föredrogs och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 3, angående regleringen av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

Punkten 1.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 2 och 3.

Lades till handlingarna.

Punkterna 4—19.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Vid föredragning av statsutskottets utlåtande nr 13, i anledning av Kungl. Maj:s i statsverkspropositionen under titel »utgifter för kapitalökning, statens affärsverksamhet» gjorda framställning i fråga om anslag för anskaffande av rullande materiel vid statens järnvägar, biföll kammaren vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid föredragning av bevillningsutskottets memorial nr 3, angående förhöjt arvode åt sekreteraren å utskottets andra avdelning, biföll kammaren vad utskottet i detta memorial hemställt.

Anmälades och bordlades jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 20, 22, 29 och 31 §§ i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring; samt

nr 4, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 23 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 46, angående statsbidrag för lindring av fraktkostnaderna vid transport av majs till vissa delar av Norrland samt till Gottland.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,30 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.